

ការຕັກຜາສະໄໝລາວ

ການສຶກສາສັງຄາວ

ໂຮງເຮັດນັກສູນສະໄໝວັດທ່າຮິນ ຈຳປາສັກ
ໂຮງຮຽນມັດທະຍົມສຶກສາ ວັດທ່າຫິນ

ພະປັດຣະພິນ ພຸທຣິສາໂຣແລະຄຸນະ ເຢືັນ

การศึกษาสงฆ์ลาว :

โรงเรียนมัธยมปลายสงฆ์วัดท่าหิน แขวงจำปาสัก สปป.ลาว

Buddhist Sangha Education Loas ;

Education,Sangha School Watthahin Jampasuk,Loas

พระปลัดระพิน พุทธิสาโร Phrapalad Raphin Buddhisaro

พระคมสัน ฐิตเมธโส Phra Komsan Thitamethaso

เอนก ไยอินทร์ Anek Yai-in

ดาวเหนือ บุตรสีทา Doaneu Butrseetha

คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Email raphind@yahoo.com

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง การศึกษาสงฆ์ลาว : โรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดท่าหิน แขวงจำปาสัก สปป.ลาว มีเป้าหมายสะท้อนถึงข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาของคณะสงฆ์ลาว ที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในศาสนา และส่งเสริมการพัฒนาคนให้กับประเทศชาติ และลดช่องว่างสำหรับการศึกษาของคณะสงฆ์ ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลที่ศึกษาพบว่า วัดท่าหินเป็นโรงเรียนมัธยมสงฆ์ที่จัดการศึกษาระดับมัธยม 5-7 ที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นพระภิกษุสามเณรในเขตจังหวัดจำปาสัก หรือลูกหลานชาวลาว มีการจัดการเรียนการสอน ที่มีพระภิกษุสามเณรที่อยู่ในระบบการศึกษาปัจจุบัน 195 รูป มีครูผู้สอน 28 รูป/คน ครูอาสาสมัคร 3 รูป/คน จำนวนนักเรียนที่จะสำเร็จการศึกษา ม.7 จำนวน 65 รูป โดยระบบการศึกษา เป็น 5-7-4 (ระดับประถมศึกษา 5 ปี/มัธยมศึกษาจำนวน 7 ปี และระดับอุดมศึกษา 4 ปี)

คำสำคัญ การศึกษาสงฆ์ลาว,โรงเรียนมัธยมสงฆ์,จำปาสัก

Abstract

The article on Lao Sangha Education: Wat Tha Hin Sangha Secondary School, Champasak Province, Lao PDR, aims to reflect information about the education of the Lao Sangha. that aims to develop human resources in religion and promote human development for the nation and reduce space for the education of the Sangha Using study methods from documents and interviews. and related research

The information studied found that Wat Tha Hin is a monastic secondary school that provides secondary education for grades 5-7 with a target group of monks and novices in Champasak Province. or descendants of Lao people Teaching and learning are organized. There are 195 monks and novices in the current education system, there are 28 teachers/person, 3 volunteer teachers/person, the number of students who will graduate from Mathayom 7 is 65, with the education system being 5- 7-4 (5 years of primary education/7 years of secondary education and 4 years of higher education)

Keywords: Lao monastic education, monastic high school, Champasak

บทนำ

การศึกษาสงฆ์ลาว ถือว่าเป็นกลไกการพัฒนาและเป็นกระบวนการทรัพยากรมนุษย์ที่ปรากฏในประเทศ โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นพระภิกษุ และสามเณร ที่อยู่ในกลไกการพัฒนาของประเทศในปัจจุบัน ดังปรากฏในงานศึกษาเรื่อง *รูปแบบการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาของคณะสงฆ์ลาว* (พระบุญจันทร์ จันทรมโหม (จันทสิทธิ์) และคณะ, (2562) หรือในงานศึกษาเรื่อง *กลยุทธ์การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนสามัญศึกษาสงฆ์ แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว* (พระจันดา เคนสักดา และคณะ ,2566) งานศึกษาของ สายสะหมอน คำพวง,ชวนคิด มะเสนะ (2563) *สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานบุคคลของวิทยาลัยสงฆ์จำปาสัก เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว* หรือในงานของ แสงสะหวัน สลิจันโท (2563) *สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยสงฆ์จำปาสัก เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว* งานศึกษาของ พิมพ์สุดา อุ่นเฮือง (2562) *การบริหารโรงเรียนมัธยมสมบูรณ์ดีเด่น ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน ลาว: การสร้างทฤษฎีฐานราก* จากสภาพของการจัดการศึกษาดังกล่าวทำให้ คณะผู้บริหาร คณาจารย์คณะสังคมศาสตร์ มจร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (17 พฤษภาคม 2567) ใช้เป็นฐานในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ลาว และในเขตแขวงจำปาสักด้วย จึงได้เดินทางไปประชาสัมพันธ์ หลักสูตรแสวงหาผู้เรียนที่จะสามารถเข้าศึกษาต่อได้ ที่เรียนมัธยมปลายสงฆ์ที่วัดท่าหิน จังหวัดจำปาสัก ซึ่งอยู่ติดกับจังหวัดอุบลราชธานี เบื้องต้นประสานท้าวจันทคอน แก้วประเสริฐ (2567) เป็นเศรษฐศาสตร์บัณฑิต (พร.บ. รุ่น 64) จากคณะสังคมศาสตร์ มจร ผู้นำทัวร์ในจำปาสักเป็นกิจการเสริมที่นอกเหนือจากการทำกิจการส่วนตัว มีรถรับจากด่านช่องแม็ก อุบลราชธานี ปลายทางจำปาสัก โดยไปพบกับ ท่านคำพอน จันทะลังสี (2567) รองหัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ (จำปาสัก) วิทยาลัยสงฆ์จำปาสัก วัดหลวงปากเซ เพื่อขอรับหนังสือขออนุญาตประชาสัมพันธ์การศึกษาต่อที่โรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดท่าหิน และขอข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาสงฆ์ในเขตปากเซ ด้วยแขวงจำปาสัก มีพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การเดินทางของนิสิตสงฆ์สามเณรลาวที่จะสามารถข้ามแดนเข้ามาศึกษาต่อได้ โดยเริ่มจากการประสานด้วยวาจาวันกันเป็นที่เรียบร้อย นัดพบผู้บริหาร สังเกตการณ์จัดการเรียนการสอน การพบปะผู้บริหารสัมภาษณ์เกี่ยวกับผลการจัดการศึกษา (อาจารย์บุญทูลี สอนสะหวัน,2567) รวมไปถึงการได้เยี่ยมชมห้องสอบของนักเรียนสงฆ์ รวมไปถึงการได้พบปะพูดคุยกับ

นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 7 ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่จะสำเร็จการศึกษาในรูปแบบของการแนะนำหลักสูตร ตอบ คำถามถึงแนวทาง เช่น การเดินทาง การกินอยู่ ช่วงเวลาศึกษา ซึ่งคณะผู้เขียนจะได้ทำข้อมูลมาแบ่งปัน ทั้งใน ส่วนของข้อมูลการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ลาวและการจัดการศึกษาที่โรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดท่าหิน แขวง จำปาสัก เพื่อสะท้อนประสบการณ์จากพื้นที่จริงในส่วนของการจัดการศึกษาโดยมองผ่านโรงเรียนมัธยมสงฆ์ที่ แขวงจำปาสักที่มีพื้นที่ติดกับจังหวัดอุบลราชธานีประเทศไทยต่อไป

ภาพที่ 1 การเดินทางเพื่อไปประชาสัมพันธ์หลักสูตรของคณะสังฆมณฑล เริ่มจากการข้ามแดนไปขอหนังสือ จากองค์กร พ อ ส ที่วัดหลวงปากเซ จำปาสัก และประชาสัมพันธ์หลักสูตรที่โรงเรียนมัธยมสงฆ์ปลายวัดท่าหิน ต่อไป (ภาพผู้เขียน 17 พฤษภาคม 2567)

การปกครองและการศึกษาสงฆ์ลาว

หลังจากปฏิวัติคอมมิวนิสต์ 2518 การจัดการศึกษาของสงฆ์ลาว โดยโรงเรียนสงฆ์ลาว มีการสอน ทั้งระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา จนถึงระดับมหาวิทยาลัย โดยมี 2 หลักสูตรเคียงคู่กันไป คือหลักสูตร สายสามัญและสายพระปริยัติธรรม ซึ่งสายสามัญได้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ตามที่ กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ส่วนสายพระปริยัติธรรม ได้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการเรียนตามที่ คณะศึกษาสงฆ์ศูนย์กลางกำหนด ขณะเดียวกันคณะศึกษาสงฆ์ศูนย์กลางยังได้กำหนดให้วัดที่มีความพร้อมทั้ง ทุนทรัพย์และครูอาจารย์จัดการเรียนการสอนโดยแยกการเรียนการสอนจากสายสามัญ ซึ่งมีหลักสูตรการ เรียน 3 ชั้น คือ นักเรียนชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 ในชั้นแรกของระบบการศึกษาสงฆ์ได้กำหนดให้ พระสงฆ์เรียนสวด เทศน์หนังสือลาวและหนังสือธรรมให้ได้ก่อน หลังจากนั้นจึงอนุญาตให้เรียนตามหลักสูตรใน ปี ค.ศ. 2009-2010 (พระศรีธาดู ศรีประทุม และคณะ, 2553: 92) โดยข้อมูลจากศึกษาของหอมหวล บัระภา ได้กล่าวถึงการศึกษาของสงฆ์ลาวไว้ว่า โรงเรียนสงฆ์ลาวได้อนุวัติตามนโยบายการศึกษาของชาติ คือ โรงเรียน ทั่วประเทศลาวได้เข้าสู่ระบบใหม่ตามแผนปฏิรูปการศึกษา คือ ตั้งปี 2553 การสามัญศึกษาลาวจะเข้าหลักสูตร 12 ปี แทนหลักสูตรที่เคยเรียนเพียง 10 ปี ด้วยระบบ 5-3-2 เปลี่ยนเป็น 12 ปี ด้วยระบบ 5-4-3 ดังนั้น คณะ สงฆ์ลาวได้จัดให้สอดคล้องกับการศึกษาของชาติ คือ ประถมปลาย คือ ป.3 – ป.4 – ป.5 ระดับมัธยมต้น 4 ระดับคือ ม.1 – ม.2 – ม. 3 - ม.4 และระดับมัธยมปลาย 3 ระดับคือ ม.5- ม.6 – ม.7 (หอมหวล บัระภา, 2552: 50; ธวัชวรรณ หนูแก้ว, 2561)

มีข้อมูลว่าพระสงฆ์สามเณรลาวก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง มีสถิติที่พบใน ค.ศ. 1972/2515 มี สถิติว่า มีวัด 2,108 วัด มีพระภิกษุสามเณรทั้งหมด 18,224 รูป จากจำนวนประชากรทั้งประเทศ 3,450,000

คน แต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ใน ค.ศ.1975/2518 และสถิติที่พบเมื่อ ค.ศ. 1987/2530 ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง มีพระภิกษุสามเณรลดจำนวนลงอยู่ที่ประมาณ 15,000 รูป เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรและสถิติของวัดที่เพิ่มขึ้น จนกระทั่งเมื่อ ค.ศ.2008 พบว่าจำนวนพระภิกษุสามเณรเพิ่มขึ้นประมาณ 19,759 วัด ทั่วประเทศ โดยมีจำนวนของวัด และประชากรที่เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน พร้อมทั้งมีวัดและประชากร เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก จากข้อมูลในหนังสือ “พระพุทธศาสนาในลาว” (2555) โดยพระมหาตาสยาม ปัญญาชิโร และ พระมหาเวท เมศนัย รองประธานศูนย์กลางองค์การพระพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว ให้ข้อมูลว่า

“...พ.ศ. 2554 มีพระตามสายการบริการกิจการคณะสงฆ์ (อพส.) ทั้งหมดทั่วประเทศ 4,559 รูป โดยเป็นกรรมการศูนย์กลาง อพส. 85 รูป ชั้นแขวง นครหลวง 170รูป ชั้นเมือง 452 รูป ชั้นวัด/บ้าน 3,860 รูป มีพระสงฆ์สามเณร ทั้งหมด 24,253 รูป แบ่งเป็นพระสงฆ์ 9,582 รูป สามเณร 14,671 รูป มีวัดทั้งหมด 4894 วัด วัดที่มีพระสงฆ์อาศัย 3860 วัด วัดร้าง 1,038 วัด และในปี พ.ศ. 2560 วัดมี 4,884 วัด แบ่งเป็นวัดที่มีพระสงฆ์จำพรรษา 4,134 วัด และวัดร้าง 750 วัด มีพระสงฆ์สามเณรประมาณ 35,000 รูป...” (เดลินิวส์ออนไลน์ 22 มกราคม 2561)

โครงสร้างการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในลาวถูกปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการบริหารโดยรัฐในระบบคอมมิวนิสต์ ซึ่งข้อเด่นของพระพุทธศาสนาในลาวไม่ได้ถูกเปลี่ยนแปลง จนกระทั่งสูญหายไป โครงสร้างการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในลาวมีพัฒนาการสอดคล้องกับการขยายตัวของรัฐ พิจารณาได้จากสถิติของพระภิกษุสามเณรที่เพิ่มขึ้น มีความเป็นเอกภาพในการบริหารงานคณะสงฆ์มากขึ้น รวมทั้งการขยายตัวของระบบการศึกษา ที่จำนวนมากขึ้น และพระสงฆ์หนุ่มสามเณรน้อยได้รับการศึกษาดังปรากฏข้อมูลว่ามีพระภิกษุสามเณรเข้ามาศึกษาในประเทศไทย จำนวนมากขึ้นต่อเนื่องทุกปี ดังปรากฏสถิติที่สำนักทะเบียนและวัดผลมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้บันทึกไว้ ในช่วง สิงหาคม 2562/2019 พบว่ามีนิสิต รวมจำนวนกว่า 257 รูป ในปีการศึกษาปัจจุบัน และรวมกันตลอดระยะเวลาในรอบ 10 ปีตั้งแต่ พ.ศ.2550-2560 พบว่ามีนิสิตที่จบการศึกษาไปแล้วไม่น้อยกว่า 3,500 รูป ที่จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประเทศไทยซึ่งในภาพรวมมีจำนวนมากขึ้น

โรงเรียนสงฆ์ เป็นสถาบันการศึกษาที่มีความสำคัญต่อพุทธศาสนาในลาวมายาวนาน เป็นที่ปลูกฝังอุดมการณ์ทางพุทธศาสนาและสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพจากการศึกษาผ่านโรงเรียนสงฆ์ทั่วประเทศ สปป.ลาว จำนวนมากนับแต่อดีตมาแล้ว บทบาทของโรงเรียนสงฆ์ได้สร้างทั้งบุคลากรให้กับศาสนาและเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ให้กับสังคม เช่นบทบาทเป็นข้าราชการ นักการเมืองและประชาชนที่มีคุณภาพ หลายคนมีเส้นทางผ่านการศึกษาในระบบโรงเรียนสงฆ์มาก่อน ดังข้อมูลงานวิจัยของ Phrarajapariyatti (2016 : 42-56) เรื่อง The Religion Educational Management for Buddhism Propagation in the Greater Mekong Sub-Region Counties ที่ศึกษาเปรียบเทียบการศึกษาสงฆ์ของคณะสงฆ์ในลาว ไทย พม่า โดยในลาวได้ทำการศึกษาในพื้นที่ หลวงพระบางที่วัดพระพุทธรบาท (Wat Phra Buddha Baht) และข้อมูลของธวัชรธรรณ์หนูแก้ว (2561) ได้ทำการศึกษาและให้ข้อมูลไว้ว่า

“...รูปแบบชีวิตนักบวชในพุทธศาสนาของลาว เป็นเส้นทางแห่งการเริ่มต้นศึกษาของเด็กยากจนอยู่ห่างไกลเมืองและไร้โอกาสทางการศึกษา โดยมีโรงเรียนสงฆ์ประจำเมืองให้การศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรมกับเด็กเหล่านี้ การให้โอกาสจากโรงเรียนสงฆ์เป็นการลดค่าใช้จ่ายและให้ที่พักอาศัย ได้สร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ มีความอดทนให้กับสังคมลาว สามเณรนอกจากจะอดทนในฐานะนักบวชแล้ว ยังเป็นกลุ่มที่สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับพุทธศาสนา และนับเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมให้กับเมืองสำคัญ เช่น เมืองหลวงพระบาง เมืองมรดกโลก ที่มีภาพลักษณ์แห่งเมืองพุทธศาสนา ภาพของสามเณรจำนวนมากได้ส่งเสริมให้ลาวเป็นเมืองพุทธศาสนาที่มีเสน่ห์น่าค้นหา และเดินทางมาท่องเที่ยวของคนทั่วโลก ยังผลให้รัฐบาลลาวได้ให้ความสำคัญต่อการจัดระเบียบสงฆ์ให้ผิดชอบต่อพระศาสนาและประเทศชาติของตนด้วย...” (ธัชวรินทร์ หนูแก้ว, 2561)

จากข้อมูลของพระมหานิกธ ฐานุตโตโร (2559 : 65-77) เขียนถึงการศึกษาของคณะสงฆ์ลาวหลวงพระบางไว้ในบทความเรื่อง “พระพุทธศาสนาในประเทศลาวกรณีศึกษา การศึกษาของคณะสงฆ์หลวงพระบาง (เมืองมรดกโลก).” ให้ข้อมูลว่า

“...ในประเทศลาวมีวิทยาลัยสงฆ์ 2 แห่ง คือวิทยาลัยสงฆ์องค์ตั้ง นครหลวงเวียงจันทน์ และวิทยาลัยสงฆ์จำปาสัก แต่ในหลวงพระบางยังไม่มีวิทยาลัยสงฆ์ แต่แนวโน้มในอนาคตจะมีการจัดตั้งขึ้นได้ เพราะในหลวงพระบางมีการจัดการเรียนการสอนปริยัติสามัญเป็นหลักและมีการเล่าเรียนนักธรรมบาลีรองลงมา...”

ข้อมูลอีกส่วนหนึ่งที่ได้จากการลงพื้นที่ของธัชวรินทร์ หนูแก้ว (2561) ให้ข้อมูลเสริมว่า

“...โรงเรียนสงฆ์หลวงพระบาง เป็นเมืองใหญ่และมีพระสงฆ์และสามเณรจำนวนมากที่เลือกเส้นทางเข้ามาบวชเรียน...โรงเรียนมัธยมสงฆ์ วัดภูควายหลวงพระบาง จัดการศึกษาแบบภาคปกติจนถึงมัธยม 7 มีการสอนรายวิชาหลักและวิชาเฉพาะ เช่น วิจิตรศิลป์ พระพุทธศาสนา บาลีเบื้องต้น ปัจจุบัน พระและสามเณรมีประมาณ 800 รูป และในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีโรงเรียนสงฆ์สร้างขึ้นใหม่เพิ่ม เป็นโรงเรียนนอกเขตหลวงพระบาง และมีจำนวนสามเณรจากเผ่าต่างๆกันมาอยู่ร่วมกันมาก คือ วัดผาโอ โรงเรียนสงฆ์วัดผาโอ มีนักเรียน ระดับมัธยม 1 ถึงมัธยม 7 เป็นโรงเรียนสงฆ์แบบกึ่งนอน (ลำนักเรียนบาลี) มีผู้เรียนประมาณ 500 รูป ครูประมาณ 20 คน ที่ได้รับการบรรจุโดยรัฐบาล การจัดการศึกษาที่วัดผาโอ พระอ่อนแก้ว ลีทวิชต์ เจ้าคณะจังหวัดนครหลวงพระบาง เจ้าอาวาสวัดผาโอ เป็นพระที่เป็นหลักในการหาสามเณรที่เป็นชนเผ่ามาเรียน ได้สร้างวัดผาโอ ประมาณ ปี 2008 รวม 11 ปี เพื่อให้เป็นที่เรียนของนักเรียนสามเณรในถิ่นห่างไกลเมือง เบื้องต้นได้อาศัยการสนับสนุนเงินจากการบริจาคของพุทธศาสนิกชนที่นับถือ ก่อนที่ภายหลังรัฐบาลจึงเข้ามาช่วยเหลือในด้านการใช้จ่ายเงินเดือนครู...”

ดังนั้นการศึกษาสงฆ์ลาวยังเป็นช่องทางหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในพระพุทธศาสนาและเป็นเอกลักษณ์ ทั้งผู้จัดการศึกษาล้วนตระหนักและเห็นความสำคัญของการศึกษาของพระภิกษุสงฆ์สามเณรกับการส่งเสริมให้เป็นกลไกการพัฒนาคนและทรัพยากรมนุษย์ให้กับคณะสงฆ์หรือประเทศชาติ

การศึกษาสงฆ์ลาวเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในลาว

ในงานการศึกษาของพระสงฆ์ลาวที่ได้สอบถามเพื่อศึกษาดูพัฒนาการในภาพรวม ดังปรากฏในงานศึกษาของ พระอานุกรณ์ อนุสรโร (พันธ์ประเสริฐ) และคณะ (2022) แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนมัธยมศึกษาคณะสงฆ์ตามหลักพุทธบริหารการศึกษา แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในงานของ พระจันดา เคนสักดา และคณะ (2566) ในงานศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนสามัญศึกษาสงฆ์ แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในงานของ พระบุญจันทร์ จันทมโม (จันทสิทธิ์) และคณะ (2562) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาของคณะสงฆ์ลาว ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาสงฆ์ไว้ว่า

การศึกษาสงฆ์ลาวมีการคัดกรองบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ คือ ตรงตามความถนัดหรือตำแหน่งที่ต้องการ มีความเป็นนักวิชาการที่เหมาะสมรวมถึงพฤติกรรม ความรู้รอบตัว ความสามารถพิเศษ ที่สำคัญคือเป็นผู้มีคุณธรรมเอื้อเพื่อแผ่ต่อผู้อื่น มีการผูกมิตรไมตรีที่ดี การเข้ากับสังคม บุคลากรและงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งจะต้องขับเคลื่อนลงสู่สถานศึกษาอย่างทันทีส่งเสริมสนับสนุนประสิทธิภาพในการทำงาน ทั้งในด้านคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ระบบประกันคุณภาพการปฏิรูปหลักสูตร ปฏิรูปการเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ที่ดีเพื่อสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องประกอบกับการบริหารงานวิชาการจะต้องมีแนวทางในการบริหารความเสี่ยงในรูปแบบการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาของคณะสงฆ์ลาว

โดยในการศึกษาของคณะสงฆ์ลาว ยังเชื่อมโยงถึงงานปกครองคณะสงฆ์หรือการบริหารกิจการคณะสงฆ์ดังปรากฏในงานศึกษาของ พระมหาวิรัตน์ วิจักษณ์ (วิไลจักร์) (2563) ที่ได้ทำการศึกษาในเรื่อง ศึกษา รูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ลาว ถึงไม่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาแต่ในงานวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า เอกภาพทางการปกครองผ่านระบบการศึกษา การจัดการศึกษาจึงสะท้อนถึงการส่งเสริมความเป็นเอกภาพในแบบแผนการปกครองคณะสงฆ์ด้วย รวมไปถึงการศึกษาทำให้พระสงฆ์มีศักยภาพและมีบทบาทนำชุมชนและสังคม ดังปรากฏในงานศึกษา พระวิไลวอน วิรปญโญ (2560) บทบาทของพุทธบริษัทในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ในเมืองปากเซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นต้น จากภาพรวมของการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ลาวสะท้อนออกมาเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ว่า อยู่ในช่วงของการปรับปรุงพัฒนา จะสังเกตได้จากทิศทางของงานการศึกษาหรืองานวิจัย ที่สะท้อนว่าการศึกษาคณะสงฆ์ลาวยังต้องได้รับการสนับสนุน และการศึกษาคณะสงฆ์ลาวเป็นส่วนสำคัญอันเป็นฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่จะไปเป็นบุคลากรที่เป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาประเทศ

ภาพที่ 2 โรงเรียนสมบูรณสงฆ์วัดผาโอ โรงเรียนสมบูรณสงฆ์วัดภูควาย หลวงพระบาง และวัดโสภป่าหลวงเวียงจันทร์ (ภาพคณะสังคมาศตวรรษ วันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2567)

สถานภาพของการศึกษาสงฆ์ลาว

การศึกษาสงฆ์ลาวแยกเป็น 2 ส่วน คือการจัดการศึกษาที่คณะสงฆ์จัดการศึกษาเอง โดยรัฐเป็นผู้สนับสนุนเรียกว่าโรงเรียนประถมสงฆ์ มัชฌมสงฆ์ และการศึกษาในระดับอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัย โดยกลุ่มเป้าหมายเป็นพระภิกษุสามเณร อยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับคณะสงฆ์ในเขตพื้นที่ที่เรียกว่า องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว (อ.พ.ศ) การจัดการศึกษาโดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นพระภิกษุสามเณรในประเทศลาว โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นพระภิกษุสามเณร ให้ข้อมูลหลวงพีสันทนา แก้วประเสริฐ (2567/Phrah Sonthananr Keopaserth) นิสิตปริญญาตรี มจร สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ที่แสวงหาข้อมูลจากฝ่ายการศึกษาสงฆ์ในประเทศลาวเป็นสถิติว่า ทั่วประเทศมีพระสงฆ์จำนวนผู้เรียนกว่า 7,771 รูป มีโรงเรียนทั่วประเทศทั้งระดับมัธยมต้น มัธยมปลายรวมแล้วกว่า 63 แห่งทั่วประเทศ รวมทั้งสถาบันการอุดมศึกษา 2 แห่งที่จัดการศึกษาระดับปริญญาตรี มีหลักสูตรการสอนพระพุทธศาสนา และการสอนภาษาอังกฤษ ดังปรากฏตามตาราง 1

ตาราง 1 สถิติสถานศึกษาสงฆ์ทั่วประเทศของลาว 2023-2024/2566-2567

จำนวนโรงเรียน นักเรียน ครูสอน อาสาสมัครของโรงเรียนสามัญศึกษาสงฆ์ วิทยาลัยสงฆ์ ทั่วประเทศ 2023-2024							
ที่	โรงเรียนสงฆ์	จ/โรงเรียน	จ/ห้องเรียน	จ/นักเรียน	ครู/รัฐกร	พระครูสอน	อาสาสมัคร
1	มัธยมสมบูรณสงฆ์	15	129	3,125	180	95	42
2	มัธยมตอนปลายสงฆ์	4	30	902	32	33	17
3	มัธยมตอนต้นสงฆ์	35	154	3,141	142	121	80
รวม		54	313	7,166	354	249	139
4	ประถมสงฆ์	7	14	272			
5	วิทยาลัยสงฆ์	2	19	331	48	13	10
ทั้งประเทศ		63	346	7,771	402	262	149

ในตาราง 1 ให้ข้อมูลว่าระหว่าง ค.ศ.2023-2024 มีจำนวน โรงเรียนพระสงฆ์ทั่วประเทศลาวมีทั้งหมด 63 แห่ง จำแนกเป็น (1) โรงเรียนมัธยมสมบูรณสงฆ์ มีจำนวน 15 แห่ง จัดการศึกษาครบตั้งแต่ ม.1-ม.7 อาทิ โรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดผาโอ วัดภูควาย หลวงพระบาง เป็นต้น (2) โรงเรียนมัธยมปลายสงฆ์ มีมัธยมสงฆ์ตอน

ปลายจำนวน 4 แห่ง จัดการศึกษาสำหรับ ม.ปลาย คือตั้งแต่มัธยม 5-7 อันประกอบด้วย โรงเรียนวัดมหาพุทธวงศาป่าหลวง นครเวียงจันทร์ (พระคันธศีล จันทรสุวงศ์ และคณะ,2564) โรงเรียนมัธยมปลายสงฆ์วัดเวียงพะแก้ว โรงเรียนวัดไชยะพุมิ โรงเรียนมัธยมสงฆ์ปลายวัดท่าหิน จำปาสัก (3) โรงเรียนมัธยมสงฆ์ตอนต้น คือโรงเรียนที่จัดการศึกษาเฉพาะ ม.1-ม.4 (4) โรงเรียนประถมซึ่งจัดโดยคณะสงฆ์ (5) จัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งลาวมีวิทยาลัยสงฆ์ 2 แห่ง คือ วิทยาลัยสงฆ์วัดองค์ตื้อ (The Sangha College Wat Ongtue Mahavihara-**อิตะยาไฉง อัดอ์ถึมะทาวอิทาบ**) และวิทยาลัยสงฆ์จำปาสัก (Champasak Sangha college -**อิตะยาไฉง จำบาสัก**) ที่จัดการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยเป็นสาขาวิชาการสอนพระพุทธศาสนา และภาษาอังกฤษ จากข้อมูลปีล่าสุด 2566-2567 มีจำนวน 331 รูป (ตามตาราง 1) ส่วนสถิติทั้งประเทศมีจำนวนนักศึกษาที่เป็นพระสงฆ์สามเณรทั้งหมด 7,771 องค์ โดยมีครูจำแนกเป็นรัฐกร คือผู้ที่ได้รับเงินเดือนจากหลวงเต็มจำนวน จำนวน 402 คน และครูพระ จำนวน 262 รูป โดยรัฐจัดสรรงบประมาณเป็นนิตยภัตสนับสนุนส่วนหนึ่งประมาณ 70 เปอร์เซ็นต์ และครูผู้ช่วยสอน 149 รูป/คน ซึ่งจะถูกบรรจุเป็นครูพระหรือครูรัฐกรต่อไป (ตามตาราง 1)

ภาพที่ 3 โรงเรียนสมบูรณสงฆ์วัดภูควาย หลวงพระบาง (ภาพคณะสังคมนาสาตรา วันที่ 29 มีนาคม 2566)

ภาพที่ 4 ผู้บริหารคณาจารย์คณะสังคมนาสาตรา ประชาสัมพันธ์หลักสูตร ณ โรงเรียนมัธยมปลายสงฆ์วัดไชยะพุมิ สะหวันเขต สปป.ลาว (ภาพผู้เขียน 16 พฤษภาคม 2567)

จากภาพ 3-4 คณะผู้เขียนได้ร่วมกิจกรรมประชาสัมพันธ์หลักสูตรในนามคณะสังคมนาสาตรา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป้าหมายเพื่อแสวงหานิสิตสงฆ์ลาว มาศึกษาต่อในคณะสังคมนาสาตรา ซึ่งข้อดีคือส่วนใหญ่เป็นพระหนุ่มสามเณรน้อยที่สามารถเข้าเรียนในการภาคการศึกษาปกติ โดยมีหลักสูตรภาษาไทยที่พระและสามเณรลาวสามารถเข้ารับการการศึกษาต่อได้ ด้วยภาษาไทยและลาวมีความใกล้เคียงกันมากที่สุด จากประสบการณ์ของการลงพื้นที่ วัดไชยภูมาราม สะหวันเขต สปป.ลาว ผู้บริหารส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาประเทศไทย อาทิ สำเร็จการศึกษาปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร และ

ปริญญาโทอีก 2 รูป จะเล่าว่าเขียนภาษาไทยประมาณ 1 เดือนก็สามารถเขียนได้ รวมทั้งการพูดการอ่าน ก็สามารถใช้ได้เลย หรือทีมงานพลขับที่ขับรถอาสาพาคณะพวกเราเดินทางในจำปาสักคือท้าวจันทคอน แก้วประเสริฐ (2567) เป็นเศรษฐศาสตร์บัณฑิต (พธ.บ. รุ่น 64) จากคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งก็พูดได้ชัดเจนและให้ข้อมูลเกี่ยวกับภาษาไทยกับการเรียนไม่ใช่ปัญหา ซึ่งเป็นศิษย์เก่าเคยอยู่วัดหลวงปากเซ และเคยเป็นศิษย์เก่าระดับมัธยมปลายที่วัดท่าหินด้วย และเคยเดินทางมาศึกษาที่ มจร ประเทศไทย ภาษาไทยลาวที่ใกล้เคียงกัน เป็นข้อเด่นของพระสงฆ์สามเณรลาว ที่จะเข้ามารับการศึกษาในประเทศไทยได้ได้ดีกว่าประเทศอื่น ๆ และอีกกรณีหนึ่งเมื่อสอบถามข้อมูลส่วนใหญ่จะให้ข้อมูลคล้ายกันว่านักเรียนมีจบการศึกษา ม.7 จากโรงเรียนสงฆ์ที่เคยไปมา ทั้งโรงเรียนโสภปาหลวง (เวียงจันทน์) โรงเรียนสงฆ์ควาย (หลวงพระบาง) โรงเรียนมัธยมสงฆ์ไชยะพูมิ (สะหวันเขต) และโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดท่าหิน (จำปาสัก) เมื่อสอบถามว่าสำเร็จการศึกษาแล้วจะไปไหน ข้อมูลคือส่วนใหญ่จะลาสิกขา และเข้าสู่ภาคแรงงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ แต่คณะของพวกเรา จากคณะสังคมศาสตร์ มจร พระนครศรีอยุธยา ซึ่งประชาสัมพันธ์หลักสูตรเพื่อการศึกษาต่อก็ได้ให้ข้อมูล พร้อมชวนมาเรียนหนังสือ 3-4 ปี ในประเทศไทยก่อนหากเป็นไปได้ เพื่อเป็นการส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในพระพุทธศาสนาและประเทศชาติด้วย

ในส่วนการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยสงฆ์ วิทยาลัยสงฆ์วัดองค์ตั้ง (The Sangha College Wat Ongtue Mahavihara-*ວິທະຍາໄລສົງ ວັດອົງຕື້ມະຫາວິຫານ*) และวิทยาลัยสงฆ์จำปาสัก (Champasak Sangha college -*ວິທະຍາໄລສົງ ຈຳປາສັກ*) มีข้อมูลปรากฏในงานศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานบุคคลของวิทยาลัยสงฆ์จำปาสัก เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สายสะหมอน คำพวง,ชวนคิด มะเสนะ, 2563) ในงานศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยสงฆ์จำปาสัก เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (แสงสะหวัน สลิจันโท,2563) ซึ่งในงานศึกษาสะท้อนผลในเชิงการบริหาร แต่ที่ผู้เขียนได้ลงพื้นที่จริงและพบว่าในภาพรวมสถานศึกษาและสถาบันการศึกษา เป็นกลไกการพัฒนาคนให้กับสังคมประเทศชาติและพระศาสนาลาว แต่อีกนัยหนึ่งตามผลของการศึกษาก็ยังมีประเด็นที่ต้องพัฒนาทั้งในส่วนของบุคลากรครู ที่ต้องได้รับการศึกษาและพัฒนาเพิ่มขึ้น สวัสดิการ กลไกสำหรับส่งเสริมการบริหารงาน และบริหารวิชาการแหล่งศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนางานวิชาการ เป็นต้น โดยทั้งหมดเป็นผลการศึกษา แต่หัวใจสำคัญตามที่ผู้เขียนพบคือสถาบันการศึกษาเป็นสถานที่สำคัญของลาวในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สงฆ์ในประเทศลาว

การศึกษาสงฆ์ลาว : โรงเรียนมัธยมสงฆ์ปลายวัดท่าหิน แขวงจำปาสัก สปป.ลาว

คณะของพวกเราได้ประสานเพื่ออนุญาตประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนมัธยมสงฆ์ ประหนึ่งแจ้งพื้นที่ให้ทราบ ถึงวัตถุประสงค์และการมายังพื้นที่จำปาสัก ที่วิทยาลัยสงฆ์จำปาสัก คณะผู้เขียนพบกับผู้บริหารวิทยาลัยสงฆ์จำปาสัก ท่านคำพอน จันทะลังสี (2567) ตำแหน่งรองหัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ (จำปาสัก) ที่วัดหลวงปากเซ ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์หลักสูตร และการศึกษาสงฆ์ที่วิทยาลัยสงฆ์จำปาสัก และเกี่ยวกับการศึกษาสงฆ์ในลาว พร้อมทั้งรับหนังสือขออนุญาตเพื่อประชาสัมพันธ์การศึกษาต่อ

ประหนึ่งเป็นหนังสือขออนุญาตเข้าพื้นที่ ภารกิจของผู้บริหารคณาจารย์คณะสังคมศาสตร์ จึงได้เข้าไปยังโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดท่าหิน เพื่อพบปะคณะผู้บริหาร ครู นักเรียน และเชิญชวนมาเรียนมาศึกษาต่อยังประเทศไทยต่อไป โดยข้อมูลที่ได้พบจากโรงเรียนมัธยมสงฆ์ปลายวัดท่าหิน จัดการศึกษาในระดับมัธยม 5-7 โดยมีผู้เรียนเป็นพระภิกษุและสามเณรในเขตจังหวัดจำปาสัก หรือลูกหลานชาวลาว มีการจัดการเรียนการสอน ที่มีพระภิกษุสามเณรที่อยู่ในระบบการศึกษาปัจจุบัน 195 รูป มีครูผู้สอน 28 รูป/คน ครูอาสาสมัคร 3 รูป/คน จำนวนนักเรียนที่จะสำเร็จการศึกษา ม.7 จำนวน 65 รูป ดังข้อมูลปรากฏตามตาราง 1 ส่วนการบริหารจัดการมีพระอาจารย์คำตู้ อินทวง เป็นผู้อำนวยการ และอาจารย์วิละพัน หลวงสมบัติ (2567) เป็นรองผู้อำนวยการและให้ข้อมูลแก่คณะผู้เขียน จากภาพที่ 8 มีการให้ข้อมูลการบริหารโรงเรียนไว้เป็นแผนกต่างๆ อาทิ แผนกบริหาร แผนกวิชาการ แผนกข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยี แผนกคุ้มครองอาคารสถานที่ แผนกคณิตศาสตร์ - ฟิสิกส์ศาสตร์ แผนกเคมีศาสตร์-ชีวศาสตร์ แผนกภาษาลาว-วรรณคดี แผนกภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์ แผนกภาษาอังกฤษ และแผนกพระพุทธศาสนา (ตามภาพที่ 8 แผนผังการบริหารโรงเรียน)

ภาพที่ 5 คณะผู้เขียนพบกับผู้บริหารวิทยาลัยสงฆ์จำปาสัก ท่านคำพอน จันทะลังสี ตำแหน่งรองหัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ (จำปาสัก) ที่วัดหลวงปากเซ ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์หลักสูตร และการศึกษาสงฆ์ที่วิทยาลัยสงฆ์จำปาสัก และเกี่ยวกับการศึกษาสงฆ์ในลาว และภาพผังผู้บริหารวิทยาลัยสงฆ์จำปาสัก (ภาพคณะผู้เขียน 17 พฤษภาคม 2567)

ภาพที่ 6 สัมภาษณ์เก็บข้อมูลจาก อาจารย์วีละพัน หลวงสมบัติ (2567) เป็นรองผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมสงฆ์ วัดท่าหิน จำปาสัก และบรรยากาศของการประชาสัมพันธ์หลักสูตรเชิงแนะนำเชิงชุมชน โดยมี ท้าวจันทคอน แก้วประเสริฐ ศิษย์เก่าเศรษฐศาสตร์บัณฑิต (พ.บ. รุ่น 64 จากคณะสังคมศาสตร์ มจร) โดยเป็นศิษย์เก่าและเคยเรียนที่แห่งนี้ เป็นผู้นำพูดคุย (ภาพผู้เขียน 17 พฤษภาคม 2567)

ภาพที่ 7 สอบถาม อาจารย์บุญหลี่ สอนสะหวัน รัฐกรสอนคอมพิวเตอร์ วิทยาศาสตร์ เคมี ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ จำนวนครู และการบริหาร จึงถ่ายรูปลงนามครูผู้สอนของวัดท่าหิน (ภาพผู้เขียน 17 พฤษภาคม 2567)

ภาพที่ 8 ผังการบริหารงานงานสถานศึกษา และการบริหารวิชาการ และการศึกษาสงฆ์โรงเรียนวัดท่าหิน จำปาสัก (ภาพผู้เขียน 17 พฤษภาคม 2567)

ภาพที่ 9 คณะผู้บริหารคณะสังคมศาสตร์ ให้คำตอบเชิงแนะนำต่อการศึกษาต่อที่ประเทศไทยตามความสนใจของสามเณรชั้นมัธยมสงฆ์ปีที่ 7 ที่สำเร็จการศึกษามัธยมแล้วและต้องการศึกษาต่อ (ภาพผู้เขียน 17 พฤษภาคม 2567)

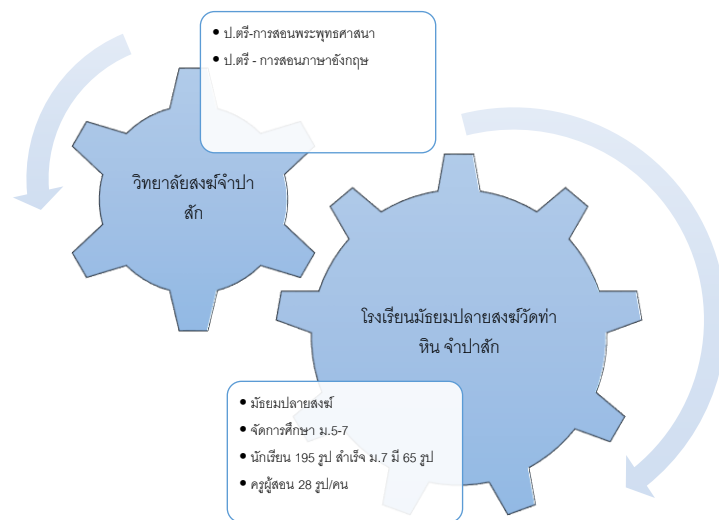
ภาพที่ 10 ตำราเรียนที่เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับโรงเรียนมัธยมสงฆ์ตอนปลาย ม.7 ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางใช้เหมือนกันทั่วประเทศ (ภาพผู้เขียน 17 พฤษภาคม 2567)

ภาพที่ 11 การเดินทางมาเรียนและกลับของสามเณรที่วัดท่าหิน สอบถามสามเณรรูปหนึ่งบอกว่าเดือนละแสนห้า เป็นค่ารถรายได้ เจ้าอาวาสสนับสนุนทุนการศึกษาและค่ารถด้วย (ภาพผู้เขียน 17 พฤษภาคม 2567)

จากภาพ 5-11 จะเป็นบรรยากาศภาพรวมของการมาประชาสัมพันธ์หลักสูตรโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดท่าหิน จำปากสั๊ก ที่สะท้อนถึงข้อมูลเชิงพื้นที่ที่เป็นเหตุการณ์ขณะที่เข้าพื้นที่เพื่อสำรวจข้อมูลและ

ประชาสัมพันธ์หลักสูตรเพื่อการศึกษาต่อในประเทศไทย โดยเป็นการเข้าพบฝ่ายการศึกษาสงฆ์เพื่อขออนุญาต การเข้าไปยังโรงเรียนสถานศึกษา (ภาพที่ 5) การพบกับนักเรียนเพื่อประชาสัมพันธ์ การพูดคุยกับตัวนักเรียน เพื่อให้ข้อมูลให้มากที่สุด รวมทั้งบรรยากาศห้องเรียน (ภาพที่ 6 และ 9) ภาพของการบริหารสั่งการอำนวยการ การแบ่งงานการบริหาร (ภาพที่ 8) รายวิชาที่เรียนที่ผสมระหว่างสาขาวิชาที่เป็นศาสตร์ร่วมสมัยกับ พระพุทธศาสนา (ภาพที่ 10) และการบริหารสั่งการภายในโรงเรียนที่เป็นหนังสือลงนามการเข้าปฏิบัติงาน (ภาพที่ 7) การใช้ชีวิตและการเดินทางของสามเณรเมื่อสามเณรเรียนคาบสุดท้ายในตอนเย็น ๆ จะมีรถมารับ เพื่อกลับไปยังวัดที่พักอาศัยอยู่ในจำปาสัก (ภาพที่ 11) ทั้งหมดเป็นการบันทึกผ่านสถานที่จริงเชิงประจักษ์

ภาพที่ 12 การจัดการศึกษาในระดับมัธยมสงฆ์และวิทยาลัยสงฆ์ที่จำปาสัก

นอกเหนือจากการศึกษาระดับมัธยมสงฆ์แล้ว ยังมีการศึกษาระดับวิทยาลัยสงฆ์ที่จำปาสัก ซึ่งปรากฏ ในงานศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานบุคคลของวิทยาลัยสงฆ์จำปาสัก เมืองปากเซ แขวง จำปาสัก ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สายสะหมอน คำพวง,ชวนคิด มะเสนะ, 2563) ใน งานศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยสงฆ์จำปาสัก เมืองปากเซ แขวง จำปาสัก ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (แสงสะหวัน สิริจันโท,2563) โดยข้อมูลทางเอกสาร และการสังเกตเชิงพื้นที่ทั้งในส่วนวิทยาลัยสงฆ์จำปาสัก และโรงเรียนมัธยมปลายสงฆ์วัดท่าหิน ได้ข้อสรุปว่า สถาบันการศึกษาเป็นกลไกการพัฒนาคนให้กับสังคมประเทศชาติและพระศาสนาลาว ดังปรากฏเป็นข้อมูลที่ นำมาบันทึกแบ่งปันนี้

บทสรุป

โรงเรียนมัธยมปลายสงฆ์วัดท่าหิน ที่จำปาสัก เป็นโรงเรียนมัธยมสงฆ์ที่จัดการศึกษาระดับมัธยม 5-7 ตั้งอยู่ที่วัดท่าหิน เป็นสถาบันการศึกษาที่รัฐจัดการศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณร ในวัยที่ต้องได้รับการศึกษา

โดยกลุ่มเป้าหมายเป็นเยาวชนลูกหลานชาวลาวที่เข้าสู่การบวชเรียนเป็นพระ และสามเณร มีการจัดการเรียนการสอนทั้งในส่วนวิชาสามัญและพระพุทธศาสนาผสมผสานกัน ที่โรงเรียนวัดท่าหินมีพระภิกษุสามเณรที่อยู่ในระบบการศึกษาปัจจุบัน 195 รูป มีครูผู้สอน 28 รูป/คน ครูอาสาสมัคร 3 รูป/คน จำนวนนักเรียนที่จะสำเร็จการศึกษา ม.7 จำนวน 65 รูป ซึ่งสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือมัธยมศึกษาได้ ส่วนระดับวิทยาลัยสงฆ์ที่วัดหลวงปากเซ ชื่อวิทยาลัยสงฆ์จำปาสัก จากภาพรวมการจัดการศึกษาในลาว มีความหมายเป็นการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้กับสังคมสงฆ์ พระพุทธศาสนาและประเทศชาติในส่วนของ การพัฒนาทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรมนุษย์

เอกสารอ้างอิง

- ท้าวจันทคอน แก้วประเสริฐ. (2567). เป็นเศรษฐศาสตร์บัณฑิต (พธ.บ. รุ่น 64 จากคณะสังคมศาสตร์ มจร) ผู้นำท้าวในจำปาสัก,เมื่อ 17 พฤษภาคม 2567. *สัมภาษณ์*.
- ท่านคำพอน จันทะลังสี. (2567). รองหัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาสงฆ์ (จำปาสัก) วิทยาลัยสงฆ์จำปาสัก วัดหลวงปากเซ. เมื่อ 17 พฤษภาคม 2567. *สัมภาษณ์*.
- ธัชวรินทร์ หนูแก้ว. (2561). “จัวน้อย: มองลาวผ่านการศึกษาและแสวงหาโอกาสในชีวิตของสามเณร”. ใน *ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม และศิลปวัฒนธรรม จาก หล่มสัก-หลวงพระบาง*. เชิดชาย บุตตี บรรณาธิการ. ศูนย์การเรียนรู้พุทธศิลป์ถิ่นอีสาน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- พระบุญจันทร์ จันทมโม (จันทสิทธิ์) และคณะ. (2562). รูปแบบการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาของคณะสงฆ์ลาว. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น*. 6 (3),608-624.
- พระมหาวิรัต วิจกขโณ (วิไลจักร์). (2563). ศึกษาารูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ลาว. *วารสารศึกษิตาลัย วัดศรีสุ่มังคล์*. 1 (2),15-28.
- พระจันดา เคนสักดา และคณะ. (2566). กลยุทธ์การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนสามัญศึกษาสงฆ์ แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*.13 (4),121-135.
- พระวิละวอน วิรปัญญา. (2560). บทบาทของพุทธบริษัทในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ในเมืองปากเซ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*. 2 (3),54-65.
- พระคันธสีล จันท์สว่างค์ และคณะ. (2564). แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนมัธยม สงฆ์ วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวง นครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. *Journal of Modern Learning Development*. 6 (3),266-281.
- พระมหาดาวสยาม ปัญญาชิโร. (2555). *พระพุทธศาสนาในลาว*. ขอนแก่น: พิมพ์ลักษณ์.
- พระมหานิก ฐานุตโตโร. (2559). พระพุทธศาสนาในประเทศลาวกรณีศึกษา การศึกษาของคณะสงฆ์หลวงพระบาง (เมืองมรดกโลก). *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*. 2(2),65-77.
- พระศรีธาดู ศรีประทุม และคณะ. (2553). การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและพุทธศาสนาสมัยสังคมนิยมในลาว. *วารสารสังคมผู้นำโขง*. 6 (3),1-15.

- พิมพ์สุดา ช่างเฮียง. (2562). *การบริหารโรงเรียนมัธยมสมบูรณดีเด่น ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว: การสร้างทฤษฎีฐานราก* (ดุชนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร การศึกษาและภาวะผู้นำ). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- หอมหวล บัวระภา. (2555). พระพุทธศาสนาลาวภายใต้อุดมการณ์ สังคมนิยม 2518-2533. *วารสารสังคม ลุ่มน้ำโขง*. 29 (1),186-216.
- หอมหวล บัวระภา. (2552). *สารมิตรภาพไทย-ลาว*. ปีที่ 16 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม – ธันวาคม 2552).
- สายสะหมอน คำพวง,ชวนคิด มะเสนะ. (2563). สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานบุคคลของวิทยาลัย สงฆ์จำปาสัก เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. *วารสาร บริหารการศึกษาบัวบัณฑิต*. 20 (3),23-33.
- แสงสรวัน สิริจันโท. (2563). สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยสงฆ์จำปาสัก เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. *วารสารบริหาร การศึกษาบัวบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*. 20 (3),35-46.
- อาจารย์วิละพัน หลวงสมบัติ (2567) เป็นรองผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดท่าหิน จำปาสัก. เมื่อ 17 พฤษภาคม 2567. *สัมภาษณ์*.
- อาจารย์บุญหลี่ สอนสรวัน. (2567). ครูรัฐกรสอนคอมพิวเตอร์ วิทยาศาสตร์ เคมี โรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดท่า หิน จำปาสัก. เมื่อ 17 พฤษภาคม 2567. *สัมภาษณ์*.
- Phrarajapariyatti, (2016). The Religion Educational Management for Buddhism Propagation in the Greater Mekong Sub-Region Counties. *Journal of International Buddhist Studies*. Vol.7 No.2; December 2016: 42-56.
- Stuart-Fox, M. (1996). *Buddhist Kingdom, Marxist State: The Making of Modern Laos*. Bangkok: White Lotus Co., Ltd.

ការຕັກຜາສະໄໝລາວ ການສຶກສາສັງຄາມ

ໂຮງຮຽນມັດທະຍົມສະໄໝວັດທ່າຮິນ ຈຳປາສັກ
ໂຮງຮຽນມັດທະຍົມສຶກສາ ວັດທ່າຫິນ

ພະປັດຣະພິນ ພຸທຣິສາໂຮມລະຄຸນະ ເຢືັນ